

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Соціально-психологічний факультет
Кафедра менеджменту і адміністрування

Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту і адміністрування
_____ к.е.н., доц. Карпюк О.А.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: "Оцінка ефективності форм організації праці та їх удосконалення"
(на матеріалах "ТОВ Первоцвіт-фарм")

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр
за спеціальністю 073 „Менеджмент”

Виконав (ла)

студент(ка) 71 групи
спеціальності 073 „Менеджмент”
Заруцька Ірина Олегівна

Науковий керівник

наук. ступінь, вчене звання
к.е.н Луференко Ліна Юріївна

Житомир 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1. Економічний зміст організації праці на підприємстві.....	6
1.2. Поділ, кооперація і нормування праці на підприємстві.....	17
1.3. Аналіз процесу формування форм і системи оплати праці на підприємстві.....	29
РОЗДІЛ II. СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ПЕРВОЦВІТ-ФАРМ».....	43
2.1. Організаційно-економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «Первоцвіт-фарм».....	43
2.2. Комплексний економічний-порівняльний аналіз господарської діяльності ТОВ «Первоцвіт-фарм».....	47
2.3. Діагностика форм організації праці на підприємстві ТОВ «Первоцвіт-фарм».....	69
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ Організації праці ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	74
3.1. Шляхи удосконалення форм організації праці на підприємстві ТОВ «Первоцвіт-фарм».....	74
3.2. Механізм організації праці на підприємстві.....	78
3.3.Прогнозування можливостей реалізації науково-практичних рекомендацій	84
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	92
4.1. Аналіз стану охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях на підприємстві в контексті.....	92
4.2. Обґрунтування рекомендацій щодо покращення.....	97
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Форми організації праці відіграють важливу роль у економічній роботі підприємства. Вони служать підґрунтям для складання технічно і економічно обґрунтованих планів, забезпечуючи їх напруженість і реальність реалізації. Норми праці виступають у ролі показників, за якими визначають економію праці, зростання одного з найважливіших показників економічної роботи підприємства – підвищення продуктивності праці.

Форми організації праці є технічною основою раціональної організації виробництва. Організувати працю на підприємстві - це перш за все правильно розставити людей, що зайняті виконанням єдиного завдання. Для цього необхідно знати, скільки праці і якої якості потрібно для виконання тієї чи іншої операції або іншої частини виробничого процесу. Правильна організація праці передбачає в першу чергу встановлення кількості пропорцій між окремими видами праці з врахуванням їх якісних відмінностей. Це можливо при умові, якщо у розпорядженні підприємства є науково обґрунтовані норми праці на всі види виконуваних робіт. Розділення і кооперація праці мають велике значення при розвитку технічного процесу.

Форми організації праці - це складова частина економіки праці. Вона сприяє раціональному з'єднанню техніки і персоналу оптимізує ефективне використання живої праці, забезпечує збереження здоров'я працівників та підвищення задоволеності працею за рахунок зміни його змісту. Під організацією праці розуміють діяльність з впровадження рекомендацій науки з метою раціоналізації процесу праці.

В даній випускній роботі запропоновано заходи, що спрямовані на удосконалення форм організації праці на підприємстві ТОВ «Первоцвіт-фарм».

Зміни, що відбуваються останнім часом у сфері суспільної організації праці, об'єктивно потребують вдосконалення правового регулювання трудових відносин, які виникають за умов сумісництва та суміщення професій (посад). Сьогодні ці форми організації праці мають неабияке

значення для української економіки та суспільства, оскільки дозволяють поліпшити громадянам життєвий рівень шляхом розширення джерел матеріального доходу, сприяють подоланню вузькопрофесійного поділу праці і створюють умови для більш повного розвитку професійних та інтелектуальних здібностей працівника, дозволяють більш якісно (кваліфіковано) виконувати трудові функції та економити трудові ресурси. Але існуюча нормативно-правова база у сфері регулювання сумісництва та суміщення професій (посад) в основному формувалася до часів перебудови і реформ в українському суспільстві. В сьогодення можна сказати, що саме процес організації праці став, насамперед, найважливішою початковою ланкою кожного підприємства, фірми, організації тощо.

Розробками різних підходів і трактувань форм організації праці на різних рівнях управління займалися такі вітчизняні фахівці: І.Багрова, Д.Богиня, І.Гайдай, А.Гальцев, Б.Генкин, О.Грішнова, Г.Завіновська, А.Каліна, Р.Колосова, А.Колод, Н.Поляков. Але у сучасних умовах відбувається брак досліджень нових методів і форм організації праці.

Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження у випускній роботі виступає сукупність теоретичних та практичних аспектів застосування форм організації праці підприємства ТОВ «Первоцвіт-фарм». Об'єктом є господарська діяльність підприємства ТОВ «Первоцвіт-фарм».

Мета і завдання дослідження. Метою випускної роботи є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення форм організації праці на підприємстві. Для досягнення поставленої мети в роботі визначені для вирішення наступні завдання:

- провести огляд літературних джерел та виявити проблемні питання щодо форм організації праці;
- дослідити особливості форм організації праці на досліджуваному підприємстві;
- розробити рекомендації щодо удосконалення форм організації праці на підприємстві.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Під час написання випускної роботи було надано характеристику форм організації праці та розроблено пропозиції щодо їх удосконалення на підприємстві ТОВ «Первоцвіт-фарм». А саме вдалося встановити, що:

Форми організації праці відіграють важливу роль у економічній роботі підприємства. Вони служать підґрунтям для складання технічно і економічно обґрунтованих планів, забезпечуючи їх напруженість і реальність реалізації. Можна сказати, що організація праці на підприємстві – це сукупність процесів і дій по встановленню чи вдосконаленню порядку здійснення трудового процесу і пов'язаних з ним взаємозв'язків працівників між собою та із засобами виробництва.

Різноманітність підходів до форм організації праці залежить від специфіки діяльності підприємства. Важливим елементом в організації праці є нормування праці. Організуюючи працю, слід визначити, яка її кількість потрібна для виконання кожної конкретної роботи і якою має бути її якість. Норми праці є основою для визначення пропорцій розвитку галузей економіки, складання балансу використання трудових ресурсів, визначення виробничих потужностей. Нормування праці - складова організації праці і виробництва. Воно є важливою ланкою технологічної й організаційної підготовки виробництва, оперативного управління ним, невід'ємною частиною менеджменту і соціально-трудова відносин. Таким чином, нормування праці є важливим елементом організації оплати праці на підприємстві, ефективний засіб забезпечення оптимального співвідношення між мірою праці та мірою її оплати, що відповідає вимогам соціальної справедливості у розподілі фонду споживання, позитивної мотивації праці і трудовій віддачі працівників.

ТОВ «Первоцвіт-фарм» здійснює свою господарську діяльність відповідно до виду господарської діяльності та форми власності. Підприємство постійно розширює свою діяльність обсяг власних

господарських відносин, що вказує на ефективність функціонування існуючої організаційної структури управління. ТОВ «Первоцвіт-фарм», постійно збільшує обсяги продажу, розширює асортимент продукції для більш повного задоволення вимог покупців, веде активну маркетингову роботу.

Підприємство ТОВ «Первоцвіт-фарм» є прибутковим і здійснює активну діяльність з розвитку і збільшення обсягів продажу.

Позитивним явищем в господарській діяльності підприємства вважається значний рівень рентабельності виручки від продажу продукції (товарів, робіт, послуг), а також активів. Важливим для повноцінного розвитку підприємства є склад кадрів. Достатня забезпеченість підприємства необхідними трудовими ресурсами, їх раціональне використання, високий рівень продуктивності праці мають велике значення для збільшення обсягів продукції і підвищення ефективності виробництва. На підприємстві ТОВ «Первоцвіт-фарм» спостерігається високий рівень продуктивності праці, що має прямий вплив на збільшення його прибутку. Збільшення розміру цих показників свідчить про збільшення ефективності господарювання підприємства. На жаль рівень рентабельності підприємства з кожним роком зменшується, що може призвести до падаючого попиту на продукцію підприємства й до перенагромадження активів. Тому керівництву слід звернути на це увагу.

Оцінивши ефективність показників використання майнового стану слід сказати, що всі показники знаходяться в середньо галузевих нормах, які визначені для підприємства. Коефіцієнт рентабельності діяльності в 2012 році становила 1,8 % і вже в 2013 році становив 1,5 %. Коефіцієнт окупності власного капіталу (фінансова рентабельність) в 2012 році 0,05 і збільшився в 2014 до 0,06, що характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в дане підприємство, тому має найбільший інтерес для наявних і потенційних власників й акціонерів. Зростання цього показника є одним з основних показників інвестиційної привабливості підприємства, тому що його рівень показує верхню межу дивідендних виплат. Фінансовий стан ТОВ

«Первоцвіт-фарм» є ліквідний і платоспроможний, підприємство є фінансово стійким і на жаль залежним від зовнішньої політики держави та економічного становища країни.

Проаналізувавши форму і систему оплати праці на підприємстві ТОВ «Первоцвіт-фарм», можна зробити висновок, що основною системою оплати праці є погодинна. Оплата праці керівників і службовців здійснюється відповідно до посадових окладів. Розподіл працівників по посадах здійснюється за допомогою Єдиної номенклатури (переліку) посад і Кваліфікаційного довідника посад керівників і службовців.

Форма організації «Первоцвіт-фарм» являє собою певне поєднання в часі й у просторі елементів виробничого процесу за відповідного рівня його інтеграції, що відбиваються в системі стійких зв'язків. Розглядаючи [поділ праці](#) всередині підприємства «Первоцвіт-фарм», слід виділити наступні основні його види:

- [функціональний](#) розподіл праці між різними категоріями працівників підприємства;

- [поділ праці](#) між групами робітників за ознакою технологічної однорідності виконуваних ними робіт – професійний [поділ праці](#);

- поділ праці між групами робітників в залежності від складності виконуваних ними робіт - кваліфікаційне поділ праці.

Також особливу увагу приділяють розподілу праці менеджерів підприємства, що сприятливо впливає на продуктивність праці організації.

Саме завдяки такому розподілу підприємство маючи велику конкуренцію і не стабільне економічне становище країни на сьогодні є прибутковим і має можливість збільшувати свою частку ринку в Житомирській області.

Для удосконалення форм організації праці на підприємстві ТОВ «Первоцвіт-фарм» використовують такі методи, як створення умов, за яких працівник уміє, може і хоче працювати, тобто умов для безперервної високоефективної праці, формування окремих трудових процесів і складу

виробничих операцій з урахуванням економічної доцільності, психофізіологічних та соціальних наслідків розподілу праці; складання проектних балансів робочого часу для окремих працівників за професіями і робочими місцями, забезпечення рівної інтенсивності праці на всіх ділянках виробничого процесу і науково обґрунтованих режимів праці і відпочинку;

Удосконалення організації праці на підприємстві «Первоцвіт-фарм» запропоновані такі, проекти трудових процесів і методів їх здійснення:

- особливий технологічний, функціональний і кваліфікаційний поділ праці;

- розпорядок робочого дня і графік синхронізації дій виконавців у часі і просторі;

- схему планування робочого місця, перелік елементів його оснащення, регламент обслуговування;

- необхідні засоби індивідуального і колективного захисту, форми і періодичність інструктажу з техніки безпеки;

- вимоги до виконавців і рекомендації з навчання професіям і функціям, що поєднуються, і функціям, періодичності підвищення кваліфікації;

- рекомендації з ведення робіт у позаштатних ситуаціях. Проведення заходів щодо вдосконалення організації праці має супроводжуватися розрахунком їх очікуваної економічної ефективності й оцінкою їх соціальних наслідків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кодекс законів про працю України: Чинне законодавство зі змінами та доповненням на 01.08. 2004р. – К.:Вид. Паливода А.В., 2004.-112 с.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.
3. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 144 // Закони України. — 2013. — Т. 8. — Ст. 208—210.
4. Про охорону праці : Закон України від 14.10.2002р. №2695-XII // Законодавча база «LIGA Закон».
5. Загальна документація, що регулює організаційні функції з охорони праці при створенні підприємства та в процесі його діяльності // Охорона праці. — 2006.— № 1.— Ст. 4—18.
6. Рекомендації щодо побудови системи управління охороною праці на виробництві: Наказ МНС України від 27.06.2006 р. № 398.
7. Наукова та інноваційна діяльність в Україні 2009 : Стат. зб. // Держкомстат. – К., 2010.-315 с.
8. Статистичний щорічник України за 2014 р. // Державна служба статистики України. — К.: Техніка, 2014. - 210 с.
9. Про інформацію: Закон України // Правда України — 1992 — 2 жовт.
10. Про підприємства: Закон України // Правда України — 1991 — 7 трав.
11. Підготовка та підвищення кваліфікації кадрів. Збірник керівних і нормативних документів. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2001. – 688 с.
12. Постанова Верховної Ради України „Про засади державної політики України в галузі прав людини». – 1999. – №35.
13. Про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців: Указ Президента України від 30 травня 1995 р. №398/95 // Вісник Державної служби України. – 1995. – №2.
14. Абрамов В. М. Нормування праці : підручник / В.М. Абрамов, В.М. Данюк, А.М. Гриненко, А.М. Колот, В.І. Чернов. — К.: Знання, 2012. – 320 с.

15. Абрамов В.М. Нормування праці : підручник / За ред. В. М. Данюка. - К.: 2010. - 208 с.
16. Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудова відносини : підручник / За ред. проф. О.В. Акіліна, Л.М. Ільїч. – 2-ге вид., Переробл і допов. – К.: Алерта, 2012. – 398 с.
17. Андреева Г.І. Економічний аналіз : підручник для ВНЗів / Г.І. Андреева. – К.: Знання, 2008. – 263 с.
18. Бабічев В.В. Охорона праці та технічна безпека / В.В. Бабічев, Г.Ф. Сорокін. – К., 2006. – 224 с.
19. Багрова І.В. Нормування праці : підручник / І.В. Багрова.- К.: ЦНЛ, 2003. - 212 с.
20. Бедрій Я.І. Охорона праці : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигерей, А.І. Кидасюк. – Львів: Афіша, 2007. – 258 с.
21. Бичін В.Б. Нормування праці : підручник / За ред. Ю.Г. Одьогова. - М.: Видавництво «Екзамен», 2013. - 320 с.
22. Бичін В.Б. Організація і нормування праці. [Малий бізнес](#): вітчизняний та зарубіжний досвід : підручник / За ред. Балашевич М.І. - М.: Прогресс, 2005. - 617 с.
23. Бичін В.Б. Нормування праці : підручник / За ред. Одьогова Ю.Г. - М.: Видавництво В «ІспитВ», 2008.-204 с.
24. Бухалков М.І. Організація і нормування праці : підручник / М.І. Бухалков М.І., 2-е вид.; Переробл і допов. – М.: ИНФРА-М, 2008.- 64 с.
25. Владимірова Л.П. Економіка праці : підручник / Л.П. Владимірова: 2-ге вид.,; Перероб. і доп. - М.: Видавничий Дім В «Дашков і КоВ», 2007. - 105 с.
26. Все про маркетинг. Збірник матеріалів для керівників підприємств, економічних і комерційних служб. - М.: Азимут-центр, 2002. - 316 с.
27. Генкін Б.М. Економіка і соціологія праці : навчальний посібник / Б.М. Генкін. - М.: Норма, 2007. - 245 с.

28. Генкін Б.М. Організація, нормування і оплата праці на промислових підприємствах : підручник / Б.М. Генкін: 4-е вид.; Перероб. і доп.- М.: НОРМА, 2007. - 80 с.
29. Генкін Б.М. Економіка і соціологія праці : навчальний посібник / Б.М. Генкін. - М.: Норма, 2007. - 245 с.
30. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємств: діагностика, стратегія, ефективність / В.Г. Герасимчук. - К.: Вища шк., 2012. - 265 с.
31. Герет Томас М. Етика бізнесу / Пер. з англ. О. Ватаманюк – К.: Основи, 2013. – 214 с.
32. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу // Охорона праці. – 2001 – № 6. – С. 29-44.
33. Гончаров В.В. Керівництво для вищого управлінського персоналу . Досвід кращих промислових фірм США , Японії та країн Західної Європи / В.В. Гончаров: 2-е вид.; Перераб. і доп. – М.: МНИИПУ, 2010. – 210 с.
34. Дамб А. Корпоративне управління: Віч-на-віч з парадоксами: пер. з англ. / Заг. ред. Е. М. Пенькова. – К.: Основи, 2009. - 235 с.
35. Економіка підприємства : підручник / За ред. С.Ф. Покропивного. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000. - 528 с.
36. Економіка підприємства : 3б. практ. задач і конкретних ситуацій : навч. посібник / За ред. С. Ф. Покропивного. — К.: КНЕУ, 2008. — 328 с.
37. Євтух О. Теорія економічного нормування: сучасний погляд / О. Євтух // Вісник Національного банку України. - 2012. - № 3. - С. 30-33.
38. Єгоршин А.П. Організація праці персоналу : підручник для ВНЗів / А.П. Єгоршин. - М.: ИНФРА-М, 2008. — 228 с.
39. Жаворонкова Г. В., Управління конфліктами в антикризовому менеджменті : навчальний посібник / під ред. Скібіцька Л. І., Скібіцький О. М., Туз О. І.: Текст лекцій. — К.: Центр учбової літератури, 2012.-361 с.
40. Інноваційний менеджмент : підручник / під ред. Л.М. Оголева. - М.: ИНФРА-М. 2003. - 294 с.

41. Казанцев А.К. Практичний менеджмент. У ділових іграх, господарських ситуаціях, завданнях і тестах : навчальний посібник / під ред. Серова Л.С. - М.: ИНФРА-М, 2010 - 367 с.
- 42.Калина А.В. Економіка праці : навч посібник. для студ. вищ. навч. закл / А.В. Калина. —К.: МАУП, 2004. — 272 с.
- 43.Кириченко О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: / під. ред. проф. Ятченко А. – К.: Видавничий дім «Фінансист», 2000. - 315 с.
44. Кожекин Г.Я. Організація виробництва : підручник / Г.Я. Кожекин, А.М. Сеница. — Минск: Экоперспектива, 2001. — 334 с.
- 45.Колот А.М. Оплата праці на підприємстві: організація та удосконалення / А.М. Колот. — К: Праця, 2003. – 321 с.
46. Калинина А. В. [Економіка праці](#): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: МАУП, 2004. – 272 с.: іл. – Бібліогр.: с. 92-95.
47. Махсма М. Б. [Економіка праці та соціально-трудові відносини](#): Навч. посіб.- К.: Атака, 2005. – 134-136 с.
48. Мамченко В. Нормування праці / В. Мамченко, Л. Чорнобривець // Збірник систематизованого законодавства. - 2005. - № 5. - С.146-155.
49. [Менеджмент](#) організації: навч. посібник / під. ред. проф. Румянцевої З.П., Саломатіна Н.А. - М.: ИНФРА - М. 2005. - 343 с.
- 50.Організація і нормування праці : навч. посібник / За ред. В.В. Адамчука. - М.: Финстатинформ, 2009 – 200 с.
51. Організація виробництва: Навч. посіб. /В.О. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова. – К.: Лібра, 2003. – 336 с.
- 52.Основи менеджменту : навч. посібник / під. ред. проф. В.С. Верлок , І.Д. Михайлова. - Х .: Основа , 2007. - 352 с
53. Осовська Г.В. Основи менеджменту : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г.В. Осовська. – К.: «Кордон», 2003 – 556 с.
- 54.Основи охорони праці : підручник / За ред. Я.І. Бедрія: 3-тє вид., перероб. і доп.- Л.: «Магнолія плюс», 2000 - 240 с.

55. Основи охорони праці : підручник / За редакцією К. Н. Ткачука і М. О. Халімовського та ін. - К.: Основа, 2003. – 472 с.

56. Основи економіки праці: курс лекцій для студентів і слухачів економічних спеціальностей усіх форм навчання / Богиня Д.П., Грішнова О.А. — К.: Знання-Прес, 2009. – 403 с.

57. Охорона праці : підручник для студентів гірничих спеціальностей вищих закладів освіти / За ред. А. О. Гурін, П. В. Бересневич та ін. - К.: 2008. – 320 с.

58. Планування діяльності підприємства : підручник / А.Ф. Буряк, О.М. Світовий, О.Г. Манчушенко та ін.. – К.: ЦУЛ, 2013. – 260 с.

59. Попов С.Г. Зовнішньоекономічна діяльність фірми. Особливості менеджменту і маркетингу : підручник / С.Г. Попов: 3-тє вид., перероб. і доп. - М.: Видавництво «Ось-89», 2000 - 115 с.

60. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства : підручник / С.Ф. Покропивний: вид. 2-ге, перер. та доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 528 с.

61. Практикум з економіки, організації та нормування праці : підручник / За ред. П.Е. Шлендера. - М.: Вузівський підручник, 2007 – 65 с.

62. Скібіцька Л. І. Конфліктологія: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2007.

63. Скібіцька Л. І., Скібіцький О. М. Менеджмент: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2007.

64. Трудове право України : підручник для студ. юрид. спеціальностей вищих навч. закладів/ Пилипенко П.Д., Бурак В.Я., Козак З.Я. та ін.; за ред. П.Д. Пилипенка. - К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2003. – 535 с.

65. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : підручник / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексик: 2-ге вид. – К.: КНЕУ, 2010. – 316 с.

66. Шваб Л.І. Економіка підприємства : навчальний посібник / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2011. – 416 с.

67. Шмідт Г. Основи кадрового планування: навч. посібник - М., 2009.- 125с.
68. Щокін Г. В. Види обліку та звітності у відділі кадрів. навч. посібник - К.: Знання, 2009. – 215 с.
69. Щокін Г. В. Організація діловодства відділу кадрів. навч. посібник - К.: Знання, 2012. – 109 с.
70. Щокін Г. В. Організація діловодства, обліку і звітності в кадровій службі. - К.: МЗУУП, 2012.- 213 с.
71. Шурпенкова Р.К. Організація і методика економічного аналізу : навч. посібник / Р.К. Шурпенкова, І.І. Демко. – К.: УБС НБУ, 2011. – 287 с.
72. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : підручник / Н.М. Яркіна. – К.: Ліра, 2013. – 497 с.
73. Ярошевська В.М. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / В.М. Ярошевська, В.Й. Чабан. – К.: Професіонал, 2004. – 288 с.
74. Покинъчереда В.В. Аналіз продуктивності праці на підприємствах олійно-жирової галузі України з використанням методів економіко-математичного моделювання / В.В. Покинъчереда // Облік і фінанси. - 2012. - № 4. - С. 107-112 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Oif_apk_2012_4_22.pdf
75. Хоша М.О. Результативність витрат на утримання персоналу та продуктивність його праці у розкритті ефективності фінансового стимулювання трудового потенціалу банку / М.О. Хоша // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2013. - Вип. 3. - С. 235-243 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vchtei_2013_3_43.pdf
76. Чернушкіна О.О. Продуктивність праці в Україні: порівняльний аспект / О.О. Чернушкіна // Інноваційна економіка. - 2013. - № 9. - С. 106-112 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/inek_2013_9_16.pdf

77. Чобіток В.І. Мотивації як фактор підвищення продуктивності праці на підприємстві / В.І. Чобіток, Є.О. Боровок // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2013. - Вип. 42. - С. 342-346 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vetp_2013_42_52.pdf

78. Чуйкова С. Сокращение персонала организации: системный подход к выбору метода // Менеджмент сегодня. – 2005. – №2 // <http://grebennikon.ru/cat-209-1-3.html>.

79. Чуйкова С. Технология снижения негативных последствий сокращения персонала / Менеджмент сегодня. – 2005. – №5 // <http://grebennikon.ru/cat-214-1-3.html>

Шаповалов В.Ф. Чем и как собираются управлять наши управленцы // Общественные науки и современность. – 2005. – №5. – С. 88-95.

80. Шарыгина А. Построение системы управления персоналом // Управление человеческим потенциалом. – 2006. – №4 // <http://grebennikon.ru/cat-207-1-3.html>.

81. Шахбазов А. Материальное стимулирование проектных групп // Управление персоналом. – 2006. – № 7. – С. 22-29.

82. Шевяков А.Ю. Привлекаем работников высокой квалификации: консультация психолога // <http://www.aup.ru/articles/personal/5.htm>.

83. Шевяков А.Ю. Психология на службе управления // <http://www.aup.ru/articles/personal/6.htm>.

84. Шеремет О. Удосконалення корпоративного управління // Економіка України. – 2004. – №1. – С.32-37.

85. Шилова А. Кто достоин роста // Справочник по управлению персоналом. – 2006. – № 3. – С. 51-58.

86. Шкурихина О. Адаптация персонала высшего и среднего звена: этапы процесса // Управление человеческим потенциалом. – 2007. – №3 // <http://grebennikon.ru/cat-263-1-3.html>.

87. Шкурихина О. Подбор и отбор топ-менеджеров: этапы процесса // Управление развитием персонала. – 2007. – №3 // <http://grebennikon.ru/cat-212-2-3.html>.

88. Шмидт В., Левина Т. Основные методы психологической диагностики персонала: возможности и ограничения (часть 1) // Кадровик. – 2006. – № 3. – С. 50-56.

89. Шмидт В., Левина Т. Основные методы психологической диагностики: возможности и ограничения (часть 2) // Кадровик. – 2006. – № 4. – С. 69-76.

90. Шульга Т., Шкуть О. Особенности подбора и удержания персонала в консалтинговой сфере // Управление персоналом. – 2006. – № 11. – С. 62-66.

91. Юрийчук Н. Персонал: обучать или привлекать профессионалов? // Управление развитием персонала. – 2006. – №4 // <http://grebennikon.ru/cat-212-2-3.html>.

92. Юртайкин Е. Особенности развития интеллектуальных работников // Управление человеческим потенциалом. – 2005. – №2 // <http://grebennikon.ru/cat-205-3-3.html>

93. Якушевский Е.Л. Система управления персоналом как основа для создания комплексной системы управления производством // <http://www.pmprofy.ru/content/rus/110/1106-article.asp>.

94. Ярных В. Построение системы обучения в компании: принципы, технология, инструменты // Менеджмент сегодня. – 2007. – №6 // <http://grebennikon.ru/cat-211-1-3.html>.

95. Яхонтова Е. Стратегия и политика управления человеческими ресурсами // Менеджмент сегодня. – №4. – 2007 // <http://grebennikon.ru/cat-205-1-3.html>.

96. Яхонтова Е.С. Доверие в управлении персоналом. Зарубежные подходы и отечественный опыт оценки // Социологические исследования. – 2004. – №9. – С.117-121.

97. Щетиніна Л.В. Факторний аналіз продуктивності праці / Л. В. Щетиніна, С. Г. Рудакова // Економіка: реалії часу. - 2013. - С. 102-108 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econrch_2013_5_16.pdf

98. Юрасова Е.В. Аналіз впливу факторів зростання продуктивності праці на ефективність використання трудових ресурсів / Е.В. Юрасова // Управління розвитком. - 2013. - № 23. - С. 85-86 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2013_23_38.pdf.